СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 204. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, середа, 3-го вересня 1947. No. 204. JERSEY CITY and NEW YORK, Wednesday, September 3, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

МІЛЬЙОН ЛЮДЕЙ ВИТАЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА ТРУМАНА В РІО ДЕ ЖАНЕЙРО

Ріо де Жанейро, Бразилія, 1 вересня. — Велитенські маси народу серед окликів і маяння прапорів привітали президента Злучених Держав Герія С. Трумана при його прибутті до Бразилії на закінчення Міжамериканської Конференції і на тиждень побуту в Бразилії. Його відвідини припадають в одинадцяту річницю відвідин президента Рузвелта, коли він вступив до Ріо в переїзді до Буенос Айлес в 1936 р.

Більше ніж мільйон людей станули по обох боках вулиць, коли Труман переїздив від водного фронту до американської амбасади. Біля 30,000 вояків і моряків творили шпалір на вулицях. Місто було удекороване святочно. В год. 2.45 президент і його родина вийшли з літака Індепенденс на майдані Галеао, коло морського заливу. Там привитав його серкетар стейту Маршал, який перебуває на конференції в оточенні урядовців амбасади і делегатів. Серед гуку з гарматніх вистрілів почався похід. У Клюбі Туристів привитав Трумана президент Бразилії Евріко Гаспар Дутра.

У вівторок ранку президент Труман виголосив на Міжнародній Конференції в Петрополіс, у віддалі 40 миль від Ріо, промову про значення Всеамериканського Оборонного Акту, а пополудні був приявний на підписуванні акту про взаємну оборону. В акті 19 американських республик находиться точка про виключення комуністів від уживання американських країн для формування пятих колон і втримування шпигунських організацій.

На підставі складених плянів Труман перебуде в Бразилії цілий диждень і закінчить свою візиту участю у святі з нагоди 125 річниці незалежности Бразилії в неділю.

ВЕЛИКІ ПРОМОВИ З НАГОДИ ДНЯ ПРАЦІ.

Пресові агенції передають короткі змісти промов і заяв виголошених провідними людьми з нагоди Дня Праці, відсвяткованого в понеділок 1 вересня. Президент Труман оприлюднив ще перед Днем Праці зазив до населення для наладнання мирних відносин між капіталом і працею, при чім висловив думку, що „добрі відносини не можуть бути наладнані самим законодавством". Бувший віцепрезидент Генрі Волес виголосив більшу промову до 10,000 людей в Дітройті. Він радив робітникам злучитися з фармерами для створення нової політичної партії для миру й добробуту, коли б так Демократична Партія не хотіла приєднатися до такої програми. Президент Американської Федерації Праці Вилйем Грін візвав 125,000 громаду людей, зібрану на Полі Вояків у Шікаґу, щоб поборювати при наступних конгресових виборах усіх, хто голосував за закон Тефта-Гартлія і щоб довести до знесення цього закону. При цій нагоді Ґрін остеріг населення перед уживанням страйків як політичної зброї. — Предсідник Конгресу Промислових Організацій Филип Морей виголосив по радіо промову з Канзас Сиґі. У ній сказав, що маси робітничі убожіють через безупинне підношення цін. Тому робітники мусять організуватися економічно й політично, щоб дійти до добробуту. Спеціяльну увагу звернув Морей на збереження сили робітничих юній. — Ирл Бунтинґ, предсідник Краєвого Союзу Вирібників сказав з нагоди Дня Праці, що американський робітник має розмірно більшу силу закупна тепер ніж мав перед 8 роками. Він теж звернув увагу на безуспішні перегони в підвишках робітничих заплат і підвицуванні цін продуктів.

НОВИЙ КОМАНДАНТ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕҐІОНУ.

Ню Йорк. — На закінчення 29 конвенції Американського Леґіону в неділю 31 серпня прийнято резолюції з домаганням поставлення Комуністичної Партії поза законом і за признання Пляну Маршала як єдиного засобу для рятування Европи перед заливом комунізму. Конвенція заявилася теж за виключне зберігання атомової сили в посіданні Злучених Держав. — У суботу 30 вересня 50,000 членів Леґіону перейшли величавою парадою 5 Евеню в Ню Йорку, а в неділю 31 серпня на останнім засіданні в Медисон Сквер Ґарден вибрано одноголосно нового краєвого команданта. Ним став Джеймс О'Ніл, директор поліції з Менчестер, у стейті Ню Гемшир.

АТОМОВА СИЛА ДЛЯ ПРОМИСЛОВИХ ЦІЛЕЙ.

Від листопаду минулого року лябораторія в Льос Аламос, на пустині Ню Мексика, винайшла спосіб, як увязнити атомову силу для промислових цілей. Від тоді йшли дальші експерименти й аж в суботу 30 серпня оприлюднено, що вже збудовано відповідний завод для приноровлення нового винаходу в практиці. Як саме будуть уживати цеї сили, ще не оголошено.

Відбулася Десята Конвенція Ліґи Української Молоді Північної Америки

Филаделфія, 1. вересня. — Основана в місті Шікаґо, в 1933 році, на краєвім зїзді молоді Ліґа Української Молоді Північної Америки відбула в місті Филаделфії, Пенсилвенія, в днях 30. і 31серпня та 1. вересня свій десятий з черги річний зїзд-Конгрес — при масовій участи молоді, коли брати під увагу не тільки самих делеґатів, але теж гостей, що прибули з різних міст, як і місцеву молодь. Був це перший повоєнний краєвий зїзд молоді, бо у воєнних часах — від 1942 до 1946 — таких зїздів не було.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ.

Десята Конвенція молоді розпочала свої наради в суботу, 30. серпня, передполуднем в готелі Бенджемин Френклин. Отворив її Михайло Елко, голова Феладелфійського Конвенційного Комітету. Цей Комітет підготовляв Конгрес на місці й видав Конвенційну Книжку („Їр Бук") з привітним письмом від мейора міста, Бернарда Семюела, та з даними про це історичне місто, українське життя в ньому, а далі з начерком цілей та ідеалів Ліґи Молоді та з програмою її Десятої Конвенції. По відспіванні національного гимну відмовив молитву о. Бдгдан Олесь. Потім М. Елко привитав делеґатів та численних гостей, а по нім сказав слово о. І. Савчук. Осип Ґурський, предсідник Ліґи, представив делеґатів та організації, які вони представляють. До проводу Конвенцією зістали вибрані: Адв. Анна Чопик, Бостон, Масс., предсідниця, а Петро Кесей з Дітройту та Степан Мусій з Филаделфії — заступники; секретарками: Іванну Гарасим з Торонто, Канада, та Ольгу Качнер з Дітройт, Миш. З уряду предсідниця назначила такі комісії — пресова: Д. Хмелик, М. Елко, Анна Гладчук; резолюційна: С. Шумейко, О. Лисогір, Слава Сурмач, Миддред Милянович, Г. Герман, Т. Щумейко, Е. Рогач; організаційна: І. Іванчук, Софія Демидчук, О. Лисогір, М. Жук.

В часі першої сесії зложили привіти, недавно прибулий зі скитальщини молодий пластун, Ярослав Мадай, член Пластового Уладу в Німеччині, який витав американсько-українську молодь від імені Головної Пластової Команди, згадуючи за Українське Пластове Джемборі, недавно відбуде з Міттевевальден в 35-ліття існування Українського Пласту, як і за пластовий клич: „Вірність Богові й Україні"; д-р Михайло Кулцк витав від молоді в Шікаґо, яка готується до зїзду; Володимир Коваль, бувший скиталець, витав від української студіюючої молоді в Ню Йорку й на скитальщині.

ДОКЛАДИ І ДИСКУСІЯ.

Пополуднева сесія була призначена на доклади і дискусію. Капітан Осип Лисогір говорив про „Молодь на роздоріжжю". Війна, казав він, перервала культурну і виховну працю Ліґи і це дається тепер відчувати на наймолодшому нашому поколінню, яке не знає осягів американсько-українських піонірів, ні наших справжніх ідеалів. Цьому треба негайно зарадити. Слава Сурмач говорила на тему: „Координація праці української молоді в Злучених Державах і Канаді". Розповіла свої враження з побуту в Канаді на Вищих Українських Курсах. Милдред Миляцович представила наші культурні надбання в Америці, зокрема звертаючи увагу на народне мистецтво, у якому молодь проявляє велику активність і зацікавлення та закликала це все далі цінити і удосконалювати. У своїм докладі „Плекаймо нашу українську культурну спадщину" дала теж поради, як це все треба робити. Григорій Ґерман обговорив основно „Яке значення має для нашої молоді наша преса, видавана в українській та англійській мовах", даючи приклади, скільки більше можна з цеї преси навчитись і довідатись, ніж зі звичайних газет, на які в пересічній хаті видається понад $60 річ, а на українську пресу не видається навіть десятої частини з цього. Евген Роґан, касієр Злученого У. А. Д. Комітету, промовляв від імені цього Комітету на тему „Вони потребують нашої допомоги". Давши вичерпний огляд, що було до зроблено в допомогу скитальцям, апелював до молоді в справі цього, що ще треба зробити. Теодор В. Шумейко говорив про „Наші позитивні й негативні прикмети". Ця аналіза мала на цілі затіснити ближчі взаємини між українською молоддю. Порушені докладчиком речі викликали відразу ширшу дискусію, яка згодом обняла і цілий ряд інших проблем. Степан Шумейко, предсідник Українського Конгресового Комітету, привитавши присутну молодь, представив політичну працю Комітету та оборону права українського народу в Европі на незалежне життя. М. Гамаляк (тут роджений, з карпато-українського роду) говорив про потребу духового обєднання в Америці усеї молоді, що себе ще й нині різно називає по анґлійськи, а є на ділі з одного й того самого роду — українського. Маріян Ґречин з Вашинґтону закликав молоді взяти собі до серця допомогову акцію українським скитальцям. Д-р Вахна (Канада) говорив про затіснення взаємин між українцями вКанаді й стейтах. В дискусії порушувано далі проблеми, які були темою відчитів. Прочитано теж різні пгривітні телеграми, що наспіли між іншим, теж і з Південної Америки. Заповіджено теж на вечір товариську забаву в Українськім Горожанськім Клубі на Френклин вулиці, на яку, як потім виявилось, прибуло понад 1,500 молоді.

НАРАДИ ВЕТЕРАНІВ.

По відчитах і дискусії відбулись окремі наради американських ветеранів українського роду. Проводив нарадами майор Михайло Дармограй. Американсько-українське жіноцтво, що було в армії, представляла Анна Білий („Вейв"). Було до 100 присутніх ветеранів з різних міст. Справа організації одного Українського Ветеранського Леґіону на цілу Америку, як виходило зі звітів, є на добрій дорозі. Незабаром буде внесення в конгресі в Вашинґтоні в справі надання чартеру для цього Леґіону.

ВИСТАВА НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА.

З нагоди зїзду Молоді влаштовано Виставку Українського Народнього Мистецтва. Перший раз виставлено меблі, виконані в українському стилі, які виказують незвичайну красу та високий естетичний смак українського народу в його домашній культурі. Меблі проєктувала і виконала п-ні Марія Хомин. На Виставі можна було оглядати прекрасні зразки килимів, дереворізьби, кераміки та вишивки. Експонати випозичили: Союз Українок Америки Сестри Василіянки (Факс Чейз) та Марія Хомин. яка доповнила виставу виробами молоді зі скитальщини, яка вчиться у Факс Чейз. На виставі були теж видання українських пластунів на чужині. Виставив праці теж молодий графік, Богдан Божемський, який прибув до Америки тому два місяці. Його екслібріси та ілюстрації до діточих казок виявляють не буденний талан.

ДРУГИЙ ДЕНЬ; „ПАРАДА ТАЛАНІВ" — БЕНКЕТ, НАГОРОДИ.

Неділя, 31. серпня, рано була призначена в першу чергу на сповнення релігійного обовязку: бути в церкві на Службі Божій. Пополудні відбулася в просторій салі Дому Горожан на Френклин вулиці „Парада Таланів". Галя була завалена, що не було де стояти, а не то сидіти. „Парадували", себто виступали на сцені в такому порядку: Филаделфійська Смичкова Оркестра під проводом Пилипа Дубаса виступала двічи з широкою програмою; сопран Софія Оранзак з Нортгемптон, Па., співала по українськи і англійськи; Козацький Хор при укр. прав. церкві св. Володимира в Филаделфії під проводом д-ра Степана Савчука; Пєтро Ґоршко, бас, з Френкфорд, Па., співав по англійськи і українськи; Филаделфійський Хор (щойно зорганізований) під проводом Теодора Хоптяка; Група танцюристів „Боян" з Дітройту під проводом Степана Віхара і Михайла Огродника; Український Молодечий Хор з Ню Йорку і Ню Джерзі під проводом Степана Марусевича. Виступи виявили, що є талани і є кому виступити зі зразками української культури. Коби тільки в декого не домішки в

(Докінчення на стор. 4-тій).

КОМУНІСТИ ПЕРЕМОГЛИ ПРИ ВИБОРАХ В УГОРЩИНІ

Соціялістичні міністри зрезигнували на знак протесту проти комуністичних надужить.

Будапешт, 1 вересня. — Вибори в Угорщині, яких свідками були теж й американські кореспонденти, відбулись, згідно з їхніми звідомленнями, серед таких виборчих надужить, яких ця країна ще ніколи не видала. Комуністи вживали усіх засобів, щоби здобути більшість. Між іншим позбавили який мільйон осіб права голосування, приписуючи, що ці люди будуть голосувати проти них. В таких обставинах комуністи дістали відносно найбільше голосів, бо 21.6%. Найбільшою несподіванкою було це, що Народня Демократична Партія, попирана католиками, була другою, що дістала по комуністах найбільше голосів. Її провідником є Іштван Баранковіч. Третою при виборах була Партія Малих Землевласників, а четвертими були соціялісти, що, як відомо, були досі в спілці з комуністами, коли іде про урядову коаліцію. Соціялісти виступили тепер перші з протестом проти комуністичних виборчих надужить і відкликали з уряду всіх своїх чотирьох міністрів.

СІОНІСТИ ВДОВОЛЕНІ ПОДІЛОМ ПАЛЕСТИНИ.

Єрусалим, 1 вересня. — Спеціяльний Комітет Обєднаних Держав для справ Палестини заявився більшістю голосів за поділом Палестини на дві незалежні держави: арабську і жидівську. Єрусалим і Вефлеєм мали б бути вилучені й бути під зарядом Обєднаних Держав. Ґолда Меєрсон, голова політичного департаменту Жидівської Агенції в Палестині, заявилась у принціпі за цей проєкт, домагаючись тільки поправки головно в цьому напрямі, щоб не вилучати Єрусалиму, бо для жидів Палестина без Єрусалиму — не до подумання. Це являється офіційним становищем жидівських сіоністів.

АРАБИ ЗАПОВІДАЮТЬ БОРОТЬБУ.

Каїро (Єгипет), 1 вересня. — З усіх арабських країн надходять протести арабів проти поділу Палестини, запроєктованого Комітетом Обєднаних Держав. Найгірше озлоблені араби тим, що до жидівської частини Палестини пропонують прилучити пристань Яффу, яка, як вони твердять, є на 90% арабською. В Сирії вже зачали організувати „підпольну боротьбу" на випадок, колиб проєкт Обєднаних Держав вдержався.

БРИТАНІЯ ВТОМЛЕНА ПАЛЕСТИНОЮ.

Лондон, 1 вересня. — Згідно з проєктом Обєднаних Держав Велика Британія вдержувала б у Палестині порядок, заки скінчився б її мандат і Палестина була б поділена на дві незалежні держави. Як можна передбачувати, то це був би час важкої боротьби між жидівськими та арабськими екстремістами, тому не диво, що Британія не виявляє найменшої охоти держати тоді порядок у цій країні.

НЕМА РАДОСТИ З СОВЄТСЬКИХ РАТИФІКАЦІЙ.

Женева (Швайцарія), 1 вересня. — Вправді Совєти далі роблять великий шум зприводу їхньої ратифікації мирових договорів з Італією, Румунією, Угорщиною, Болгарією та Финляндією, але вісти, що надходять з цих країн, цілком не виявляють, щоб ця подія викликала у них особливу радість.

ЗАВОРУШЕННЯ В ІНДІЇ.

Ню Делгі (Індія), 1 вересня. — Неспокої в Індії, що коштують населення величезних людських жертв, не вгавають. Як у Калькуті згинуло в однім дні 292 особи наслідком боротьби між ґіндусами і могамеданами, Ґанді розпочав заповіджений ним свій піст аж до смерти, коли не втихомириться. Останній його піст був в 1942 році, але він був звернений проти анґлійців під кличем „Покидайте Індію!" Ґанді, ґіндус, перебуває тепер у домі Г. С. Суґраварді, могамеданина, премієра Бенґалю, даючи тим приклад, як треба іншим поводитись і жити.

ЗА МИР З ЯПОНІЄЮ.

Токійо, 2 вересня. — Ген. Доґлес МекАртур візвав Аліянтів заключити з Японією мировий договір, додаючи, що Японія вже піднеслась при допомозі Злучених Держав теж і економічно, та що з цього боку немає ніякої небезпеки. Знов Конференція Британської Спілки Народів, яка закінчила свої наради в Канбері, заявилась за дальшу контролю Аліянтів над Японією.

ДОМАГАЄТЬСЯ КОАЛІЦІЇ В ГРЕЦІЇ.

Атени, 1 вересня. — Виходило б, що в Греції кріза минула, бо є вже міністерський кабінет з Цальдарісом як премієром. Так не є. Тому саме Лой В. Гендерсон, відпоручник департаменту стейту, заявив Цальдарісови, що політичні провідники в Греції мусять зрозуміти, що країна дістане допомогу тільки тоді, коли вони обєднаються і створять один спільний і сильний уряд.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОНВЕНЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕГІОНУ

Наради тих, що проливали кров за Америку та її ідеали й були готові в їхній обороні згинути, за них своє життя віддати, не є, річ ясна, звичайними нарадами, особливо, коли це відноситься до нарад Американського Легіону, що згуртував мільйони вояків останніх двох світових воєн.

В такий спосіб поставився американський нарід до XXIX. Конвенції Американського Легіону. Так оцінила наради цеї конвенції американська преса. Так віднісся до них президент Труман.

Ці, що були у війні, є звичайно, з природи річи, найбільшими її ворогами. Це певне, що й американські ветерани з двох останніх світових воєн, війни не хочуть. Проте і вони не могли замкнути очей на воєнну небезпеку, яка, на їхню думку, повстає через агресивну політику Росії. Про це заговорив у своїй вступній промові Пол Г. Ґрифит, командант Легіону. Він сказав без обиняків, що Росія змагає до завоювання світа при помочі комунізму. Додамо, що взагалі серед усіх ветеранів був настрій, звернений проти Росії та комуністів, зокрема проти американських комуністів, яких вони вважають чужинецькими агентами, слугами Москви, а ворогами Америки.

Не можемо сказати, щоб ми погоджувались з кожним становищем Американського Легіону в різних суспільних справах, чи хочби у відношенню Легіону до справи ратуваннь розміщених осіб в Европі та допущення їх до Америки. Одначе треба признати, що щодо цеї останньої справи слідний поступ. Та не зважаючи на ці розбіжности даємо признання Легіонові за його розуміння справжньої небезпеки для Америки і світа. Легіон бачить, що комунізм і Кремль є небезпекою. Тому саме пішов він так гостро проти комунізму і поставився прихильно до змагання президента Трумана й уряду ввести в Злучених Державах якнайскорше загальний військовий вишкіл молоді. Знов президент Труман добре зробив, що теж і від себе заговорив про „можливість тотальної війни" у „світі, де ще далі царює хаос". В таких обставинах, казав президент, нам треба бути сильними, щоб кожний агресор бачив, що ми готові до боротьби.

Це, що говорилось на конвенції Американського Легіону про небезпеку війни, включно з осторогами президента Трумана, вказує, що ми живемо в дуже напружених часах, в яких кожної хвилини може прийти до великого міжнародннього конфлікту, хоч цього собі ніхто не бажає. Уряд Злучених Держав веде в тих обставинах таку політику, яка повинна б відстрашити евентуальних агресорів від війни. Чи це дійсно вдасться, годі передбачити, але бути готовим до війни — таки треба.

Балачки про війну

(Надіслане з Европи).

Минуло два роки, як скінчилась найжахливіша війна в історії людськости. Проте миру ще йдосі немає. І, що найважніше, через становище одної із сучасних світових потуг, навіть надія на мир у найближчому часі щезла. Мало того. Міжнародня ситуація під теперішню пору так загострилась, противенства між світовими потугами дійшли до такого краю, що люди скрізь, в Европі і поза нею, завдають собі питання, не вже ж прийде до нової війни?!

Балачки про війну поширились особливо серед еміграції в західній Европі. І в першій мірі серед українських скитальців. Психологічно це зрозуміле: не тверезі факти, а бажання грають тут вирішальну ролю.

Розуміється, коли балакають про нову війну, то мають на увазі війну між двома світовими потугами, між Америкою і Росією, яких політичні режіми (демократизм і большевицький автократизм) просто виключають себе, і серед яких противенства дійшли, здається, до найвищого пункту. А коли вже війна неминуча, то кажуть, чи не краще було би, щоби вона негайно спалахнула, доки тільки американці мають атомову бомбу?

Як жеж в дійсності мається справа з новою війною?

На це питання дає дуже розумну й аналітичну відповідь шеф-редактор віденської соціялістичної „Арбайтер Цайтунг", Оскар Полляк у своїй статті, поміщеній в ч. 186 цеї газети з дня 12. серпня б. р., з якою хочемо зазнайомити читачів „Свободи".

Свідомість почуття американців як світової потуги, каже автор статті, диктує їм їх дійсна сила. Злучені Держави Америки виграли війну без суттєвих втрат, невеличкими в порівнанні з тими, які понесли інші держави, що вели війну з гітлерівською Німеччиною. Мало того. Економічна сила американців нечувано зросла. Їхні життєві умови найкорисніші й найвищі. Їх продукційний апарат наймодерніший. Їхня творча здібність найбільша між усіми іншими. В цьому вони самі найглибше переконані.

Дотого Злучені Держави Америки — демократична держава. А нарід цеї потуги, хоч в останній світовій війні далеко менше потерпів, як інші народи, все таки відчував її не інакше, як вони: він війни не хотів, він її ненавидів, він має для неї ненависть і тепер. А що найважніше, в демократичній країні ніхто не може почати війну, коли нарід її не хоче. І американці не розпічнуть війну, не зважаючи на те, що їх огірчення проти Росії надзвичайно велике. Як довго в Злучених Державах Америки не наступило сильне потрясення їх господарської, політичної та суспільної будови, так довго мир є певний.

А Росія? Можна з абсолютною певністю сказати, що і нарід Советської Росії не хоче війни. У своїй величезній більшості він селянський і один із найбільш миролюбних народів у світі. Советська Росія понесла в останній війні колосальні й жахливі втрати. Тимто на відбудову країни потребує вона ще довгих років. Політику Советської Росії, каже автор статті, можна зрозуміти, маючи лише на увазі цю сильну потребу відбудови країни та змагання їх, забезпечити її від усяких небезпек, які можуть грозити її зовні. Політика Советської Росії безумовно, без сумніву експанзивна. Вона шукає всюди довкола себе за опірними пунктами, за господарськими, політичними та стратегічними позиціями. Вона здобула їх, та твердо й горячково боронить їх. І хоч експанзія й імперіялізм Советської Росії не має мирних підстав, все ж таки й вона не хоче війни. Супроти Америки й західної Европи має вона велике недовіря. Вона укріпляється проти них, але війни не хоче, бодай тепер.

Дотого, Советська Росія відграє під теперішню хвилину зглядом Америки ще особливу політику вичікування. Вона жде на американську крізу в твердому переконанні, що американський капіталізм мусить їй підпасти. І вона певна, що ця кріза причиниться до скріплення її становища як першої потугив в усьому світі. Тимто Советська Росія проти пляну Маршала відбудови Европи при підмозі Америки! Чому ж має вона помагати Америці позбуватися зайвих своїх товарів для голодуючої Европи після розумного пляну Маршала? Хай Америка задуситься у своєму власному салі! Плянова господарка Советської Росії під большевицькою диктатурою покаже себе тоді вищою. Американський вплив на Европу зникне тоді. Тай мілітарна сила Америки наслідком крізи впаде.

Такий рахунок Советської Росії.

Однак у цьому рахункові не все кляпує. Советський рахунок, каже автор статті, надто схематичний. Погляд керівних советських політиків надто простолінійний і до того перебощений. В дійсності американський капіталізм беручи, він, через свої плянові міри, потрапить дати собі раду зі своєю крізою, коли б вона дійсно прийшла, та скоро потрапить її перемогти. Уявління советських політиків про широкоплечого банкира на Вол Стріт, який курить грубе цигаро, відтинає купони акцій, при цьому панує над світом, належить до історії. Нині типом американського господарства є технік і вчений директор, який, спираючись на становищі та найкращих мірничих господарських інструментах, керує капіталістичним апаратом. Таксамо схематичний погляд Советської Росії на те, що капіталістина кріза в Америці зреволюціонізує широкі маси в ній та послабить силу американського капіталізму в користь комунізму. Це фальшивий рахунок, каже О. Полляк. Коли господарська кріза в Америці наступила би навіть по рахункові Советської Росії, то й тоді, правда, вона сильно ослабила б політично американський уряд і нарушила б соціяльну структуру в Америці, але при певних умовах вона могла б привезти до його керми саме агресивні шари американського капіталізму, а в наслідку цього й до війни. Так було в Німеччині після світової війни. Так прийшов до влади Гітлер.

Отож успіх пляну Маршала, каже автор статті, який бажає усунути американську господарську крізу в звязку з економічною відбудовою Европи, лежить в загальному інтересі всіх народів світа, що хочуть миру. Тим то плян Маршала — є надія всього світу на перемогу демократій й миру!

Така твереза аналіза фактів, О. Полляка, які дали привід до загальних балачок про війну. Коли вона вірна, а ми дійсно думаємо, що так, тоді і для нас, українців, як в західній Европі так і в Америці, диктує вона певні практичні вказівки:

Закиньмо балачки про війну, а невсипуще працюймо по своїм силам, кожний на своєму місці — для добра України.

Особливо повинні взяти собі до серця ці слова наші культурні робітники, на яких лежить велика відповідальність моменту.

І не менш наша молодь, яка повинна в першій мірі вчитися. Замість „політикувати", повинна вона кинутись до запопадливої праці над своєю власною освітою. Прийдуть для українського народу кращі часи і вона певно ще доживе їх. А до них вона мусить бути підготована.

В. Л.

Микола Чубатий.

Чому українці все розбиваються на групи?

Нині немає сумніву, що стоїмо на передодні великих подій світової міри, серед яких знову стане актуальною справа України. Це мусить статися, хочби з тої причини, що назріває вже виразно конфлікт поміж потугами, з яких одною є червона Росія, гнобитель українського народу. Сам розум диктує, що український аргумент, як найслабше місце російської потуги, мусить використати кожен, хто схоче ослабити, а то й положити на лопатки, советсько - російський імперіялізм.

Чи українські жертви мають йти намарно?

Другим фактом, що теж промовляв би в користь України, це великанські жертви, що їх поніс український нарід для поконання другого тирана новочасного людства, Гітлера, та ці жертви, що їх несе український нарід вже близько тридцять літ, поборюючи російське червоне дикунство. Український нарід перший, що поставив російському комунізмови поважний опір вже таки зараз в перших тижнях по приході большевиків до влади, себто по жовтневім перевороті в Петербурзі та Москві. Український нарід своїм повстанчим рухом в двадцятих роках сильно ослаблював закріпленя комунізму на сході Европи та в світі.

Серед цеї протикомуністичної боротьби український нарід платив непомірно великі жертви. Дві Кремлем штучно споряджені голодові катастрофи, нищення тисячів інтелігенції, заслання соток тисячів, а то й мільйонів українських мужчин, жінок та дітей. Нищення української культури, української традиції, нищення украіньских церков — українсько-католицької та православної — це ці моральні удари, що їх український нарід зносив та ще й тепер зносить від цеї потворної влади, яка всадовилася в Москві на Кремлі та стала зморбю не тільки східної Европи, але також цілого людства.

Тай ще нині, коли, цілий світ уступає перед терором Кремля, героїчна Українська Повстанча Армія серед надлюдських зусиль та невимовно трудних обставин бореться проти тої новочасної червоної тиранії, хоч здавалосяб зовсім безнадійно, тільки для збереження слави батьків, „щоби слава не пропала", „за честь за віру, за волю, за славу Вкраїни". Боротьба УПАрмії проти червоного російського тероризму це подвиг, що збуджує велику пошану в світі для тих героїв; посередно стає вона новим „Виводом Прав України" бути господарем на рідній землі. Боротьба карпатських вірлів України це голосне домагання до світу демократії, щоби великий рахунок жертв українського народу був вже раз українському народові заплачений потугами рішальними, про долю світа. Це другий факт, що говорить в нашу користь.

Та рівночасно треба ствердити третій факт, що мимо того всього справа визволення українського народу не стала ще в програмі світової політики такою, яка мусить бути серед незрівнаної крізи конечно розвязаною й то згідно з бажаннями українського народу. Визволення України ще й нині не є такою актуальною справою як, наприклад, була актуальною справа відбудови незалежної Польщі по Першій Світовій Війні. Це третій сумний факт, який слід знати всім українцям, розсіяним по всьому світі поза советською тюрмою народів. Не треба собі робити ілюзій, що справа визволення України в політичних плянах великих держав стала вже справою дозрілою. Чому вона такою вже не стала, то причини треба нажаль шукати в самих таки українцях.

Розбиття українців на еміграції агітує проти визволення України.

З прикрістю треба ствердити сумний факт, що українці, які нині найшлися поза поневоленою Україною, не переконують світ, що український нарід дозрів до власного державного життя. Певно, що багато шкоди робить українському народові ворожа пропаганда противників визволення України, в першу чергу червоних та білих росіян, одначе є фактом цілком певним, що та ворожа пропаганда не потрафила б здобути собі так багато впливових прихильників, коли б українці самі своїм поступованням не давали зброї ворогам українського народу.

Українці нині є найбільше несконсолідованою та найбільше розбитою національною групою з поміж усіх національних груп, що їх викинула советська тиранія з рідної землі. Саме в найбільше критичну пору, коли рішатися буде доля, а то може й саме життя нації, читаєш в европейській еміграційній пресі перелік партій та груп, які десь повосирісали зі своєї мертвоти мабуть тільки на це, щоби розпорошувати українське громадянство на безліч груп, з яких кожна є єдино спасаємою для України. Часто ті, давно померші групи, репрезентує одна людина, що з динамікою теперішньої української історії не має нічого спільного, але вона все існує. Це так в ділянці політики. Таке саме стрінеш в ділянці професійних організацій, наукових, гуманітарних, тощо. Виїмком стало одно студентство, що потрафило обєднатися в одній організації. Одначе маєте два союзи українських журналістів, три університети, дві господарські академії, три наукові організації, безліч літературно-мистецьких гуртків.

Де причина того розпорошення українського громадянства на еміграції в Европі, хоч не краще є й в Америці, дарма, що тут обставини зовсім відмінні. Причини треба шукати

(Докінчення на 3 стор.).

ПЕТРО ХОРОЛ

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

17)

В станиці почався голод і частина населення почала пухнути. На базарі затримано 4 жінки, що торгували виробами з людського мяса. У колодязях та у ямах на їх садибах міліція виявила 13 кістяків. Це були переважно діти.

Одного вечора командир бригади повідомив, що план хлібозаготівель у станиці Полтавській виконаний і що викликають на соціялістичне змагання суміжні станиці.

Ранком другого дня уся бригада з кількома червоними прапорами пішла на двірець. Скоро прийшов потяг з станиці Протоки і з нього висіла також бригада з станиці Словянської. Дарували букети квітів під гру оркестри, виступали промовці, хвалячись „успіхами" у хлібозаготівці.

Словянська бригада лишилась у Полтавській для повторної роботи, а Полтавська, поділившись на шість батальйонів, розїхалась по іншим станицям.

Словянська бригада показала інший „досвід" роботи. Обійшли, шукаючи ям, поле, поспускали ставки, пильно оглянули всілякі будки, мостики, греблі. На кожному паркані й стіні були написані крейдою лозунги:

„Хліб державі"

„Смерть саботажникам"

„Державний план хлібозаготівлі виконаємо й перевиконаємо".

Та інші подібні...

ВИСИЛКА.

Не пройшло від початку хлібозаговлі й місяця, як одного дня на вулицях Полтавської зявилося військо ГПУ, артилерія, а на станицю прибули два бронепотяги.

Я був у конторі будівництва, як повідомили, щоби я негайно прибув зо всіма робітниками й службовцями на Червону площу.

Спинили роботу, зачинили контору й пішли.

На трибуну під посиленою охороною піднявся незнайомий промовець, підняв руку. Натовп з кількох тисяч стих.

„Я уповноважений советського уряду, заступник начальника ГПУ СРСР Кабаєв, оголошую мітінг розпочатим. Уряд доручив мені цю почесну роботу і я дав обіт виконати її. Тому вся влада переходить до моїх рук і я нікому не довіряю керувати станицею"...

Тут же оголошує постанову уряду СРСР, зміст якої був такий:

За невиконання хлібопостач державі, за саботаж в цій справі, що його виказали 13 станиць (були перераховані станиці) — Центральний Комітет компартії та Уряд СРСР ухвалили перечислені станиці Кубані повністю виселити у віддалені частини СРСР, а самі станиці заселити іншими народами СРСР з північних областей, яким і передати у власність все рухоме і нерухоме майно саботажників. Уряд доручає тов. Кабаєву виявити злісних саботажників і розкрадачів соціялістичної власности і притягти їх до відповідальности перед військовим трибуналом по закону від 7-го серпня 1932 року.

До трибуни під численною вартою привели й самих „саботажників" та „розкрадачів соціялістичної власности". Їх було 4. Всі — місцеві.

Першою — жінка 78 років в качанами кукурудзи, що їх виломила на колгоспному полі. Вона жила самітна. Вся її родина вимерла раніше.

Другим — бригадир колгоспу з торбою колгоспного ячменю.

Ще — два діди. Один з них низенький, худий з білою борідкою, безперервно трусив головою й часто смикав лівим плечем. Кривий. Років 65—70. Віку другого тяжко було встановити. Обидва на колгоспному току набрали в кишені зерна.

Принесли столи, стільці і тут же на площі засів трибунал:

За годину — вирок: „Розстріляти. Оскарженню не підлягає. Вирок виконати негайно".

На краю станиці вирок був виконаний у присутности тисяч населення станиці.

Родинам засуджених, яких поставили у першому ряді глядачів, не дозволили попрощатись з засудженими.

Такі вироки виконувались майже щодня над 3—7 особами протягом 3-ох тижнів.

Станиця Полтавська серед призначених до виселення була одною з менших. У ній було коло 17,500 душ населення. Станиця Уманська, одна з найбільших, мала понад 45,-000 мешканців, такою ж була й Мишастівська.

Одного дня викликали всіх службовців будівництва і розподілили по групам, що вже були утворені. Ці групи мали скласти списки населення для вивозу у „віддалені частини СРСР".

Мене призначено на 5-ий квартал. Одержавши вказівки, я разом з іншими службовцями пішов.

В одній хаті я трапив двох старих. Кожному було понад 70 років: Плачучи, вони складали у мішки харчі, одіж, взуття. Дідусь до взуття ховав також нові уздечки, хомути, віжки.

Я заговорив до них:

„За що вас висилають?"

— За політику, синочку, обізвалась бабуся.

„За яку політику?"

— Бог його знає. Якась політика, синочку, я не знаю. Кажуть люди за політику. Вона, політика та, мабуть шкоду яку зробила, а нас за неї вислати хотять.

Я пригадав, як три роки тому моя мати, також бабуся, збиралась. (Далі буде).

Відновлення Наукового Товариства ім. Шевченка

(З надісланого комунікату Виділу НТШ)

Одною з найважніших подій у ділянці українського культурного життя на чужині, це відновлення діяльности найстаршої української наукової установи — Наукового Товариства ім. Шевченка. (В скороченні НТШ).

Дня 30 березня 1947 р. розпочався в год. 9:30 в Мюнхені, столиці Баварії, Загальний Збір членів НТШ. Прибули на нього 17 дійсних членів і 16 звичайних членів*) крім цього прислали свої уповноваження 12 дійсних і 7 звичайних членів, так що на Загальному Зборі було заступлених 29 дійсних членів і 23 звичайних, разом 52 членів НТШ. Коли взяти під увагу, що Загальному Зборові в 1938 р. у Львові, де майже всі члени були на місці, було приявних 84 членів, — то кількість 52 членів на Загальному Зборі на чужині, де майже кожний мешкає деінде, часом сотки кілометрів від Мюнхену, та факт, що до того ще й не всіх членів можна було повідомити з огляду на брак їхніх адрес, свідчить про те, що ініціятива відновити НТШ була направду щаслива й правильна, а участь у Зборі вповні задовільна. Годиться ще підкреслити, що до важности Загального Збору, згідно зі статутом НТШ, потрібно приявности 30 членів, що було й тепер додержано.

Програма Загального Збору була така: 1. Відкриття 2. Вибір Президії 3. Звіт з діяльности 4. Реферат про завдання НТШ під сучасну пору 5. Дискусія 6. Вибір нового Виділу 7. Внески й запити 8. Закриття.

Загальний Збір відкрив з доручення голови НТШ проф. д-ра Івана Раковського — найстарший член НТШ (від 1909 р.) та голова Ініціятивного Гуртка, проф. д-р Зенон Кузеля. В короткім вступнім слові зясував він потреби віднови діяльности цього Товариства, пригадав приявним його давню і світлу традицію та опісля згадав поіменно всіх померших і закатованих членів НТШ; їх память вшанували приявні повстанням з місць і мовчанкою.

Після цього короткого відкриття Загальний Збір вибрав одноголосно своїм предсідником проф. Зенона Кузелю, а секретарем д-ра М. Кулицького. З черги наступили привіти; проф. Зенон Кузеля відчитав привіт від голови НТШ проф. Івана Раковського, що на жаль, не зміг прибути сюди, а далі привітали Загальний Збір Ректор Українського Технічно-Господарського Інституту (УТГІ) проф. В. Доманицький — від УТГІ, Ректор Українського Вільного Університету (УВУ) проф. д-р В. Щербаківський — від УВУ, проф. д-р Л. Білецький — від Української Вільної Академії Наук (УВАН), та проф. д-р . Рудницький — від Відділу Культури при Центральному Представництві Української Еміґрації (ЦПУЕ). Вкінці проф. З. Кузеля відчитав привіт від голови ЦПУЕ п. Василя Мудрого.

Д-р Евген Ю. Пеленський, член останнього Виділу НТШ, здав з черги звіт з діяльности за час від останнього Загального Збору, що відбувся 25. червня 1938 р. у Львові. Він ствердив, що праця та діяльність НТШ майже зараз перервалася з огляду на літні ферії та вибух війни; а дня 14 січня 1940 р. совєтська влада зліквідувала НТШ та включила його в склад Академії Наук УРСР. Велику частину бібліотеки НТШ, що мала понад 200,000 томів, перевезли до Москви. За часів німецької окупації пороблено старання на віднову НТШ, але німецька влада на це не дала дозволу. НТШ діяло одначе півлегально в іншій формі, а саме в рямцях Українського Центрального Комітету та Українського Видавництва.

Реферат про завдання НТШ під сучасну пору виголосив проф. д-р В. Кубійович. Він згадав, що тепер важко говорити про діяльність НТЩ у повному цього слова значенні. Одначе те, що можливе, треба робити, і НТШ, що має вже свою кількадесятилітну наукову традицію та є знаним у чужинному науковому світі, може і повинно, навіть у тих преважких умовинах сповнити свої завдання; плекати вільну українську науку, репрезентувати її гідно перед чужинцями, і стати для всіх українців на чужині джерелом віри в свою українську традицію і правду та запорукою живучости й сили української культури в нашому змаганні за краще майбутнє. Вправді не можна буде вповні відбудувати НТШ в давному виді, але маючи тут велике число дійсних і звичайних членів, треба таки повести працю в нових, хоч важких умовинах, та створити відповідний науковий осередок, що його можна буде з часом перевести й на інший ґрунт, нпр. до Америки. Важне одне для нас: не сміємо опускати рук, але мусимо своєю працею доказати, що славну традицію НТШ продовжувати-мемо гідно навіть і поза межами Рідної Землі, маючи все в памяті її добро й щастя.

У живій дискусії, що тепер наступила забирало кілька членів голос, доповнюючи ще звіт д-ра Е. Ю. Пеленського та інформуючи приявних про перебіг останнього Загального Збору НТШ у 1939 р. та про тенденції, що тоді панували в Товаристві.

Після дискусії на внесок Комісії-Матки, в складі: проф. д-р І. Мірчук, д-р Е. Ю. Пеленський і д-р М. Дольницький, вибраної ще на початку Загального Збору, вибрали приявні одноголосно: головою НТШ і надалі для збереження традиції, проф. д-ра Івана Раковського, урядуючим заступником голови, проф. д-ра Зенона Кузелю, Генеральним Секретарем проф. д-ра Володимира Кубійовича, членами Виділу: проф. д-ра Миколу Чубатого (тепер в Злучених Державах Л. А.), Ректора д-ра Вадима Щербаківського, інж. Юліяна Павликовського, проф. д-ра Евгена Храпливого і о. проф. д-ра Василя Лабу; заступниками вибрано: Тиміша Білостоцького, доц. д-ра Василя Льва, д-ра Петра Ісаїва і д-ра Богдана Лончину. До Контрольної Комісії вибрано: проф. д-ра Костя Кисілевського, п. Василя Мудрого і інж. Атанаса Мілянича.

Накінець порушено ще деякі дрібні справи, нпр. справу вкладок від звичайних членів, порішено відбути після полудня засідання поодиноких Секцій НТШ та закінчено Загальний Збір в год. 11.

Безпосередно після Загального Збору відкрив проф. Зенон Кузеля Святочну Академію у честь Т. Шевченка, патрона Т-ва. Вона складалась із двох рефератів, а саме: 1. проф. К. Кисілевського про „Рембрандтівські світлотіні в поезії Шевченка", і 2. д-ра Е. Ю. Пеленського про „Чар Шевченка як людини". Академія закінчилась в год. 12.

Цього самого дня після обіду відбулись засідання трьох Секцій НТШ а саме: засідання Історично-Філософічної Секції, що на ній вибрано Директором Секції проф. І. Мірчука, засідання Філологічної Секції, якої Директором вибрали проф. Л. Білецького, і засідання Математично-природописно-лікарської Секції, де вибрали Директором проф. д-ра Юрія Полянського. Всі три Директори Секцій стали одночасно членами Виділу НТШ.

На першому засіданні Виділу, що відбулось ввечорі пополагоджено різні вступні справи і рішено створити Філію НТШ в Америці та доручено визначному українському вченому проф. д-рові Миколі Чубатому зорганізувати цю Філію та очолювати її. Треба підкреслити, що проф. Микола Чубатий є давним дійсним членом НТШ (ще від 1928), що він був через 8 років членом Головного Виділу, референтом бібліотеки до 1939 р. і заступником Директора Історично-філософічної Секції НТШ. Прохаючи проф. Чубатого зорганізувати Філію НТШ в Америці, теперішний Виділ, маючи повне довіря до особи проф. Чубатого, є певний, що він доложить усіх старань, щоб разом із двома другими членами НТШ, що є в Америці, а саме з проф. С. Тимошенком і проф. Р. Смаль-Стоцьким, перевести цей почин в діло. Виділ вірить рівнож, що українське громадянство Злучених Держав, Канади і Південної Америки допоможе морально й матеріяльно проф. Чубатому у виконанні його великого завдання, скерованого на добро й славу української культури і української Нації.

На кінець треба ще згадати, що від часу Загального Збору до тепер Секції відбули свої дальші засідання, вибрали 14 нових дійсних членів НТШ зпоміж визначних українських науковців, намітили плян праці своїх Секцій, та на спільному засіданні всіх Секцій в дні 13. червня 1947 р. обговорили докладно спільні праці, що мають бути звязані з нашим сучасним життям і актуальні та корисні для української спільноти. Між іншим намічено підготовити Енциклопедію українознавства в українській і англійській та по можности і в інших мовах, та розписати конкурс на праці з нагоди річниці 1649 і 1848 р., і 1917/18 р. — Ясно, що все це звязане з великими видатками. Але Виділ НТШ сподівається, що українське громадянство обох Америк не забуде про це найстарше українське наукове товариство, не забуде про українського ученого, що в важких сучасних умовинах держить гордо прапор вільної української науки, та прийде йому з поміччю чи то в формі грошевих датків, чи харчевих пачок за посередництвом проф. Миколи Чубатого.

13. червня ввечір відбулось рівнож урочисте Засідання усіх членів НТШ у честь Івана Франка На цьому виголошено 4 доклади, а саме: 1. проф. Л. Білецький: „Мойсей Франка на фоні тогочасної доби", 2. проф. Зенон Кузеля: „Франко як етнограф", 3. проф. Я. Рудницький: „Поетичний наголос у Франка", 4. доц. М. Стахів: „Франко як суспільний діяч".

Як бачимо з цього НТШ після довгої примусової мовчанки, знову починає організуватися і діяти. Віримо, що це товариство, яке повстало у Львові ще 1873 р. видало понад 600 томів наукових праць і якого дійсними членами були такі великі світочі й незабутні українські діячі, як д-р Іван Франко, проф. Михайло Грушевський і митрополит Андрей Шептицький, виконає за Божою поміччю свої великі завдання для добра й слави України.

*) Дійсним членом НТШ може бути тільки такий учений, що має свої друковані праці, та якого вибрала своїм членом одна з Секцій НТШ. Звичайним членом може бути кожний, що вплатив відповідну річну вкладку. В останньому часі було порішено, що в звичайні члени НТШ приймати можна тільки тих, що займаються науковими проблемами і можуть бути опісля кандидатами на дійсних членів. Так дійсні як і звичайні члени мають право бути на Загальному Зборі, голосувати і бути вибраними до Виділу НТШ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕМГЕРСТ, МАСС.

Союзове свято у відділі 199 У. Н. Союзу.

Містечко Емгерст само собою гарне, чистеньке і має дві вищі школи: Месечусетс Стейт Юніверсіті і Емгерст Каледж. Місцевість гарна, фарми рівні, на них плекають тютюн, цибулю, кукурудзу і випасають худобу. Українців тут небагато і то самі фармері.

Та наші українці, де б їх лиха доля не закинула, таки себе віднайдуть. Організуються та по своїй здібности провадять братерське Союзове життя. В нашім містечку є відділ 199 У. Н. Союзу. Не великий, але час від часу дає про себе чути, бо гріхом було б проспати такий дорогий час.

Цього літа ми задумали устроїти свято У. Н. Союзу, а при тім щось заробити на поміч нашим скитальцям. Воно відбулось 3. серпня, та що в нас нема залі ані своєї домівки, то наші щирі громадяни і члени нашого відділу Намаки відступили нам даром свою величаву тютюнову стодолу, а пані Намака при помочі других членниць приготовили гарний обід.

Найбільшою нашою гризотою було, чи прийдуть наші фармері на це свято, та щирість наших людей і любов до свого не завели нас. За короткий час комітет розпродав около 200 тікетів і на свято прибули гості з далеких околиць, бо аж з Бостон, Вустер, Голіок, Лудлов, Спринґфілд, Савт Дірфілд, Масс. На свято прибув рівнож пол. радний У. Н. Союзу, гром. М. Давискиба з Бостону.

Коли ми увійшли в стодолу, то побачили столи на причуд гарно прибрані деревяними галузями. Пригадався мені наш рідний край ще перед першою світовою війною, коли то наш нарід мав крихітку волі і наші люди жили по свому і такі народні свята справляли. В означений час вже гості заповнили всі столи, на столах запахла смачна українська страва.

Коли гості пообідали, вийшов наш предсідник гром. Й. Доскоч і промовив коротко та привитав приявних на святі гостей, а зокрема О. Пеленського, котрий приїхав з Савт Дірфілд, Масс. Відтак попросив до слова головного радного У. Н. Союзу М. Давискибу. Шановний гість в одногодинній своїй, добре обдуманій бесіді зясував початки Союзу, його зріст та добро, яке Союз чинить для своїх членів і українського народу, відтак перейшов до оцінки грамот У. Н. Союзу в порівнанні з іншими асекураційними компаніями, представив приявним числами, що У. Н. Союз, є найдешевша асекураційна установа в Америці, до якої повинні всі українці належати, і своїх дітей вписати. На кінець своєї промови гол. радний М. Давискиба сказав приявним, що Союзна пічне кампанію цього місяця і кожний відділ має придбати відповідне число нових членів, щоби в кінець цього року Союз досягнув 50,000 членів. За так гарну промову приявні на святі подякували гучними оплесками.

На просьбу приявних, гром. М. Давискиба говорив про наших скитальців, про їхню біду та горе і подав причини, чому вони не хотіли вертатися до Рідного Краю.

Це свято лишиться довго в нашій памяті і таких свят, де численно збираються наші люди, потреба у кожних відділах, бо це приносить користь моральну і матеріяльну для У. Н. Союзу.

На поклик гол. радного М. Давискиби, збірка на скитальців принесла суму $95.50. Збіркою занялися Розалія Намака і Дмитро Хрупалик.

Зложили: В. Коваль $6; по $5: І. Ваврищин, Л. Намака, М. Провода, І. Андрусик; М. Мітнік $3; по $2: Д. Хрупалик, Й. Шевчук, Т. Затирка, Й. Затирка, С. Загайкевич, М. Пукіш, Н. Давискиба, В. Бочик, О. Бутинський, Г. Котович, Р. Шабан, А. Дацишин, Й. Доскоч, І. Забавський, Г. Матурняк, Р. Намака; по $1: В. Сойка, Р. Федорів, К. Фульчак, Т. Тилега, К. Богусловська, К. Хамулка, Н. Віньчик, П. Моро, Н. Рева, В. Федоркович, І. Сторожук, Г. Базара, Д. Ковальський, І. Сенюк, К. Яцишин, І. Маціна, Г. Сорока, С. Доскоч, І. Бак, С. Затирка, П. Бабяк, М. Сарна, А. Монацька, А. Пукіш, М. Заячковська, П. Павлів, П. Пилипів, І. Процишин, С. Салюк, Н. Павлівський, А. Залужна, М. Незнайко, М. Костецька; дрібними 50 ц. — Разом $95.50. З обіду був дохід $278. Вислано до Допомогового Комітету в Филаделфії $200 і до Стемфорд на сироти $173.50.

Учасниця.

Чому українці все розбиваються на групи?

(Докінчення зі стор. 2-гої)

не деінде, тільки в тім, що багато українців таки ставить справу батьківщини на другим місці, а свої особисті амбіції на першому місці. Наша склонність до індивідуалізму перейшла в хоробливий стан. Нехай кожен буде отаманом, хочби над двома чурами, але не рядовиком.

Кожна група чи групка має природно свого голову й проводи, отже голов та проводів є дуже багато, а на ділі мабуть ніякий нарід на світі не відчуває такого браку правдивого провідника, як український. Лідер, невідлучна поява кожної здорової деократії, серед українців не може навіть повстати, бо кожна індивідуальність, що вибивається серед українців таланом, запалом для справи батьківщини та працьовитістю, стає зараз предметом концентричного атаку тих безчисленних голов, які кожну нову голову, вищу понад них, стараються негайно скоротити до пересічного рівеня.

Все це разом говорить, що любов до батьківщини серед поважних шарів українців не йде в товаристві з державницьким думанням, а справа України, яку тільки разів повторюється при різних обставинах не є для них справою великою, перед якою уступити мусять амбіції, життєва вигода та другі себелюбні рації.

В нашій цілій історії ми стрічаємося зі знаменним явищем. З одного боку маємо одиниці, готові на всяку жертву, що межує з героїзмом, з другого боку, у нашім минулім, більше ніж у других народів все були життеві спекулянти, які навіть у найбільше критичні часи для нації жиють не для України, але з України. Перші підносять повагу українського імени перед світом, другі його руйнують.

Як може чужинець, що обсервує все це, що діється серед українців, дійти до заключення, що українці спосібні збудувати та вести свою власну державу та що нова самостійна українська нація на сході не стала б тереном внутрішної боротьби українців поміж собою за владу, замість бути чинником успокоєння та стабілізації тої частини Европи. Української держави ще немає, вона може саме тепер народжується серед пекольних терпінь українського народу, а компетентів до керми тою майбутною Україною є хмара. Америка найбільша країна на світі має дві партії, що постійно чергуються в кермі тою великанською державою: України ще нема, а партій та компетентів до влади багато.

Розпорошення українців на еміграції це лиха прислуга справі визволення України. Чим скорше прийде опамятання серед української еміграції, тим скорше жертва українського народу для цілого людства буде узнана та брана в рахунок при новому порядкуванню світа. Не потрафимо ми винапалити огнем на українськім організмі тих хоробливих проявів українського збірного життя, так Україна дальше стане предметом, а не чинним півметом в світовій політиці. На сумлінню тої безлічі голов та проводів затяжить відповідальність перед много страдальним українським народом та перед історією за нову невдачу.

Д-р Роман Осінчук.

Орган і організм — Людина й суспільність

Чоловік завжди був і є осередком зацікавлення других людей. Різні люди, вчені чи невчені, цікавляться його будовою, другий красою, третій його багацтвом, деякі його розумом, а лише малий гурт людей - вчених цікавиться цим чоловіком, як сотворінням усієї живої природи.

Ми вже попередно згадували дещо про людину, як незвичайно складний живий твір природи і як суспільність дуже численних клітин. Знаємо теж, що деякі гурти клітин, сповняючи деякі, високо спеціялізовані функції, творять органи. Ці органи працюють зі собою у великій гармонії та в цей спосіб виконують необхідні для організму життєві функції.

Учені, прослідкуючи ці дуже складні життві функції, звикли всюди дошукуватись якихсь природних законів, за якими ці функції відбуваються. І знайшли! Такі або сякі явища і зміни в організмі відбуваються за законами фізики, другі хемії, треті т. зв. фізичної хемії і т. д. Але дальше — дальше? Що ж дальше?! Але не будьмо голословні! Подаймо краще якийсь приклад!

Людське серце це свого роду помпа, яка пхає кровними судинами рікину, що зветься кров, і розпроваджує по цілому тілі. Це ж нічого надзвичайного. Це, так сказати б, звичайне фізичне явище, яке ми бачимо у кожному більшому місті у розпровадженні води міськими водопроводами.

Або спалювання наших відживчих речовин в організмі. Ми можемо подібні хемічні явища повторити в лябораторії. І так учені, виконуючи різні експерименти в своїх тих різних органів живого організму. Сьогодні знають докладно хемічну будову різних речовин людського тіла, білковин, гемоглъобіни (кровного барвника), субстанції мозку, ферментів, гормонів і тощо.

Пізнання многих елементарних життевих проявів стало сьогодні підставою нашої медицини.

Але чи ці життеві явища є такі дійсно прості і звичайні?

Краще знова вернім до якогось простого прикладу!

Даймо чоловікові напитись більшої кількости води. Ну що ж людина випє цю воду, а за якийсь час виділить її зі сечію. Виглядає дуже просто. Виглядає, що серце ту воду перепомпувало, а нирки назад виділили. Коли ж ми однак будемо докладно слідити за всіми явищами в організмі, звязаними з виділенням води, то переконаємося, що це цілком не простий процес. Перш усього по ресорбіції води до крови, наступають великі зміни в сироватці крови, бо ця вода зі шлунка і кишок несе зі собою цілий ряд розпущених у ній речовин. Кров така йде до різних органів і клітин, які зі своєї сторони мають великий вплив на цю воду. Вплив цих клітин чи органів на цю воду є залежний від різних факторів, що вданий мент обумовлюють працю цих клітин, таких як нервна система, гормони, ензими тих органів, здоровний стан самих клітин, а навіть психічний настрій цього ж організму. Отже, як бачимо, цей процес є незвичайно складний, в якому в даний мент відіграють велику ролю найрізнородний знані й незнанім нам фактори органи, системи і тощо. І таких прикладів можна б подати більше.

Вже з цього бачимо, що поодинокі основні явища може й прості, але взявши до уваги перебіг цілого процесу, то він вже незвичайно складний і регульований вимогами цілого організму залежно від його індивідуального фізичного й духового сучасного стану. А це пояснити і вбрати в якісь загальні форми не є так легко науці. Звідси виростає велика проблема для медицини і лікарів, що мають розкладати стан здорової чи хворої людини.

Хвороба якогось органу людського тіла потягає за собою хворобу цілого організму, а прояви цієї хвороби у кожному організмі є знова характеристичні для кожного індивідуум ій ого сучасного стану зокрема.

Це саме можна прирівняти до людини й суспільности людей.

Ми свого часу теж писали, людський організм як кожне живеество, має шість, характеристичних для живих еств, життевих прикмет. Але це відноситься до людини, як одиниці. Але ж людина це не є щось само для себе, що живе у природі відділене від світа. Людина, це соціяльна одиниця, що живе в природі, в родині, громаді та людській суспільності. Одним словом ми не можемо чоловіка розуміти, не взявши під розвагу його цілого окруження, в якому він живе. На його фізичний і духовий розвиток впливає ціле окруження, себто земля, її природа та нарід серед якого живе чоловік. У розвитку людини грає велику ролю спадковість його предків, народна традиція та всі суспільні явища і зміни за їх життя. Отже окруження впливає на чоловіка. Але чоловік, як і ціла суспільність впливає теж на оточення. І всі суспільні процеси є звязані з людиною і його окруженням, що мають на себе взаїмне і різне діяння в часі й просторі.

І тому, коли хтось розглядає історію людини чи гурту людей, мусить завжди брати під розвагу теж і це окруження, в якому ця людина жила та час. Час це теж незвичайно важний чинник. Бож все у світі відбувається теж в часі розвиток і занепак. Не диво отже, що якщо хтось судить про людину на основі свого власного окруження і тих всіх суспільних явищ, серед яких живе та не бере ще під увагу й часу, не диво, що він часто видає хибний осуд.

Думаю, що саме брак цього широкого підходу до справи веде в сучасну пору до хибних осудів деяких людей про наші суспільні явища чи суспільні групи. Сюди треба теж зачислити деякі малі недорозуміння старої і нової еміграції, деякі не завжди слушні погляди про її ролю і працю, про наших провідних людей, наших учених чи другі суспільні групи тут і на еміграції.

Десята Конвенція Ліги Української Молоді

(Докінчення зі стор. 1-шої).

танках і співі цього, що не є справжнім українським народнім мистецтвом. Не зважаючи на страшну спеку публика приймала пописи з одушевленням і домагалась додатків. Свято закінчив Хор Ню Йорку-Ню Джерзі могутнім „Від синього Дону до сивих Карпат" та гимном „Ще не вмерла".

СВЯТОЧНИЙ БЕНКЕТ.

Яких 700 осіб виповнило в неділю вечером велику балеву салю готелю Бенджемин Френклин. Тостмастер, Давид Хмелик, попросив архіеп. Іоана Теодоровича отворити бенкет молитвою. Предсідник Ліґи, Осип Ґурський, привитав присутніх і подякував за таку численну участь та заявив, що молодь цілком певно візьметься тепер за серіозну працю, щоб здобути собі працею перше місце в українсько-американському житті. По вечері, яка пройшла серед співів та в веселому настрої, Релф Пітмен, скарбник міста Филаделфії, зложив привіт від городської управи. Майор М. Дармограй говорив від „старої молоді" до наймолодших. Архіеп. І. Теодорович говорив про аериканські принціпи як найкращі в світі, що є надією знеможеного світа і України, що найбільш з усіх витерпіла. Микола Мурашко, предсідник Українського Народного Союзу, витав молодь від Союзу, згадуючи, скільки ця організація зробила для справи організування нашої молоді в Америці. Взивав молодь зберігати американські та українські ідеали й їх боронити.

Д-р Володимир Галан, зложив привіт від Зл. У. А. Допомогового Комітету, заповідаючи як добрі вісті „Український День" — „Тег Дей" у місті Филаделфії на 1. листопада та дозвіл з Вашинґтону на висилку репрезентанта Зл. У. А. Д. К. до Европи. Степан Шумейко, витаючи від Українського Конгресового Комітету, згадав за боротьбу на українських землях, зокрема за Українську Повстанську Армію. О. Богдан Олесь зложив привіт і побажання успіхів Конвенції Ліґи. Ветеран Харина привитав молодь від Українського Робітничого Союзу, взиваючи її не іти за крайностями. Д-р Мишуга говорив про трагедію України, навязуючи до М. Хвильового „Не вже я зайва людина тому, що безумно кохаю Україну". Олена Лотоцька, голова Союзу Українок Америки" зложила привіт від імені організації та її органу „Наше Життя". Тостмастер покликав ще інших, між якими були: І. Іванчук, ред. Б. Катамай, О. Лисогір, Анна Чопек, Ч. Монастирський, П. Кейсі і т. д. Потім спортовий директор Ліґи, Володимир Бакад, проголосив спортові нагороди Ліґи, роздаючи трофеї, які одержали: Честерська Українська Молодь (В. Гащек); Спортова Дружина з Монесен (Б. Пішко). Ця дружина виграла чемпіонство Словянської Атлетичної Федерації; Українська Молодь з Бейон (таблиця — В. Данько, трофей: М. Маньків); Чемпіонат Української Ліґи Ню Джерзі в Бескетбол (Українська молодь з Бейон, трофей: Мирон Лотоцький). Першу нагороду в „Параді Таланів" призначено групі танцюристів з Дітройту, а хори дістали окремі відзначення.

По бенкеті відбулись танці, в яких взяли участь ще й ті, що не могли дістатись на бенкет через брак місця.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ: РЕОРГАНІЗАЦІЯ ЛІҐИ, ВИБІР НОВОГО УРЯДУ ТА РЕЗОЛЮЦІЇ.

Понеділок, 1. вересня, був призначений на організаційні наради і зміну статута, а далі на вибір нового уряду. Обговорено комуністичну небезпеку і способи, як відгородити молодь від комуністичних впливів. В принятих резолюціях про положення в Україні й долю українських скитальців в Европі візвано молодь тісно співпрацювати зі Злученим Українсько-Американським Допомоговим Комітетом і Українським Конгресовим Комітетом Америки. Новим предсідником Ліґи зістав вибраний ветеран-капітан Данило Слободян з Елизабет, Ню Джерзі; заступниками предсідника: Петро Кесей і Ольґа Пастушек; рекордова секретарка: Софія Демидчук, фінансовий секретар Теодор Шумейко; скарбник: Осип Лисогір. Конвенцію закінчено вечером відспіванням гимнів: українського і американського.

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ

Написав **С. Гординський**

(Продовження).

Щодо памфлетів Хвильового, зібраних у дві збірки — „Камо грядеши" і „Думки проти течії" (1926), то передова українська критика погоджується з тим, що від часу полумяних Шевченкових поезій мало який твір схвилював і розворушив так українське громадянство, як ті памфлети. Виникли вони у звязку з великою „літературною дискусією" про шляхи розвитку української літератури, дискусією, що тягнулася від 1924—31 року до часу, коли партія гримнула об стіл кулаком і остаточно приклала дискутантам до горла баґнет. Сама дискусія виникла з того, що Хвильовий із своїм колом та групою т. зв. неоклясиків, очолених поетом і критиком Миколою Зеровим, змагалися увесь час за те, щоб українська література рівнялася на найвищі досяги літератури світової, всупереч намаганням партії, яка рада була яко могла відвернути українську літературу від західньо-европейської (яку вони поспіль називали „фашистською") і скерувати її орієнтацію на „центр всесвітньої революції" — на Москву. До цього партійні кола проголосили „масовізм" літератури, наказали літературним організаціям приймати в члени й селянських та робітничих кореспондентів та взагалі початківців, чим сприяли графоманії та так званій „червоній халтурі"; досить було написати щось, витримане з лінією партії, шоб така річ знайшла собі місце на сторінках літературних журналів. Хвильовий у своїх **листах до молоді** вимагав не надуживати іменем мистця, бо „одна справа ліквідація неписьменности, а друга — мистецтво". Підпавши під вплив критиків, що тій збитій з дороги молоді, потурають, молодь, — писав Хвильовий, — робиться не „кваліфікованими письменниками", а „червоними графоманами". Молодь мусить читись і вчитись, мусить поважати мистецьку літературу і добре знати старе мистецтво. Масове ж мистецтво постане тільки як продукт упертої роботи багатьох поколінь. Нове мистецтво творять робітники й селяни, — але з умовою, що вони мусять бути інтелектуально розвиненими, талановитими, геніяльними людьми. Хто цього не розуміє — дурень. Хто розуміє і мовчить — той спекулянт, — так писав Хвильовий.

Та ця боротьба за культуру письменника була тільки тлом для ідей розміру вже куди ширшого. Дві проблеми заполонювали Хвильового. „Нас — писав він, — тривожить найбільше ідея азіятського ренесансу і — **проблема виявлення психологічних категорій: Европа чи Просвіта?"** Азіятський ренесанс — це була місіяністична ідея Хвильового, ідея українського культурного імперіялізму. Перейшовшись шпенґлерівською теорією про занепад Зах. Европи, Хвильовий вірив, що саме молді народи Сходу „з колись пригноблених азіятських країн, зійдуть на гору Гелікон і поставлять там світильню Ренесансу". Суть була в тому, що саме Україну вважав Хвильовий тим центром, що дасть синтези тим молодим, національно визволеним усвідомленим силом Сходу і що це нове мистецтво, новий стиль, перекинеться з України в усі частини світу. Україну вважав Хвильовий не випадково центром того майбутнього ренесансу, бож революція саме Україну розорала до підґрунтя. Але, поки Україна візьме культурний провід над Сходом, вона мусить — писав Хвильовий — виховати в себе тип **европейського інтеліґента,** який від Европи візьме не тільки голу техніку, а й „щось серйозніше". Це „серйозніше" — це була та агресивна, динамічна духовість заходу, яку Хвильовий хотів присвоїти українській психіці і отак відвернути її з московських рейок, від „російського диригента", який, силою політичних обставин більш як два століття викривляв її на всі лади. Словом, Хвильовий висунув гасло: **геть від Москви!**

(Кінець буде).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 11. серпня 1947 року помер у 50. році життя

ПЕТРО ГАЛАСОВСЬКИЙ,

член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 У. Н. Союзу в Алентавн, Па.

Покійний походив з села Готовичі, повіт Бібрка, Західна Україна. Полишив у смутку жену Юлію, замужну дочку Анну, таї трьох синів: Івана, Михайла і Йосифа та 4 внуки. До Союзу вступив у 1924 році.

Похорон відбувся 13. серпня 1947 року при участи членів Союзу, родини і знайомих з погребового заведення до укр. прав. церкви і на цвинтар. — В. Й. П.!

І. Федорак, секр.

ТАРЗАН, ч. 1677. Осторога Нкіми.

Саме тоді, коли Зорґ полював на малпи, щоб дістати лік, мала Нкіма, яка випередила погоню, вислідила його.

В побоюванні за життя інших малп, мала малпочка пігнала, щоб найти Тарзана...

...і саме тоді, коли малпочоловік відкидав останні звої сітки, Нкіма вскочила через вікно.

„Біжи, пане!" — заговорила малпа — „Саме тепер отой дивогляд напав на одну нашу приятельку".